

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Куркової Ксенії Миколаївни на дисертацію Крушеніцького Владислава Сергійовича на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері є одним із ключових напрямів діяльності сучасної держави, оскільки інформація в умовах глобалізації та цифровізації суспільства перетворилася на стратегічний ресурс, що безпосередньо впливає на стабільність державного управління, демократичні процеси та реалізацію прав і свобод людини. Публічно-інформаційна сфера охоплює процеси створення, поширення та використання інформації органами публічної влади, засобами масової інформації, цифровими платформами та іншими суб'єктами, а отже потребує чіткого й ефективного адміністративно-правового регулювання.

Особливої актуальності дана проблематика набуває в умовах зростання інформаційних загроз, зокрема дезінформації, пропаганди, інформаційно-психологічного впливу, кібератак та маніпулювання громадською думкою. Такі загрози створюють серйозні ризики для національних інтересів держави, суспільної безпеки та конституційного ладу, а також ускладнюють реалізацію принципів відкритості, прозорості та підзвітності публічної влади. У цьому контексті адміністративно-правові механізми забезпечення національної безпеки виступають не лише як інструмент захисту держави, а й як засіб гарантування інформаційних прав громадян.

Проблематика забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері суттєво загострилася після 2022 року, коли інформаційний простір України став одним із ключових об'єктів війни. Це зумовило необхідність оперативної адаптації системи органів публічної влади, перегляду адміністративних процедур, удосконалення правових механізмів протидії інформаційним загрозам

та забезпечення координації між суб'єктами сектору безпеки і оборони, органами державної влади та інститутами громадянського суспільства. Водночас на практиці спостерігаються проблеми фрагментарності правового регулювання, дублювання повноважень, недостатньої визначеності адміністративно-правових інструментів у сфері інформаційної безпеки.

Важливим аспектом актуальності дослідження є також євроінтеграційний курс України, який передбачає гармонізацію національного законодавства з правом Європейського Союзу у сфері інформаційної безпеки, захисту персональних даних, свободи слова та доступу до публічної інформації. Європейські стандарти вимагають від держави забезпечення балансу між захистом національної безпеки та дотриманням фундаментальних прав людини, що зумовлює необхідність перегляду та вдосконалення адміністративно-правових засад регулювання публічно-інформаційної сфери.

Європейська інтеграція також передбачає впровадження кращих адміністративно-правових практик країн ЄС у сфері управління інформаційною безпекою, зокрема щодо прозорості діяльності органів влади, ефективної міжвідомчої взаємодії, розвитку електронного урядування та цифрових сервісів, а також протидії дезінформації. Адаптація таких підходів сприяє підвищенню ефективності державного управління, зменшенню адміністративних ризиків і зміцненню довіри суспільства до інститутів публічної влади.

З огляду на зазначене, наукове дослідження адміністративно-правових засад забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері є вкрай актуальним. Комплексний аналіз чинного законодавства та практики його застосування сприяє розвитку науки адміністративного права, а також має важливе практичне значення для вдосконалення системи державного управління у сфері інформаційної безпеки. Таке дослідження дозволяє виявити наявні проблеми, сформулювати пропозиції щодо оптимізації адміністративно-правових механізмів та підвищити ефективність забезпечення національної безпеки в сучасних умовах.

Таким чином, обрана тема дослідження має вагоме теоретичне й практичне значення, оскільки спрямована на зміцнення інформаційної стійкості держави,

захист демократичних цінностей та забезпечення ефективного функціонування публічної влади, що підтверджує її високу актуальність і суспільну значущість.

Метою дисертаційної роботи є комплексний аналіз адміністративно-правового забезпечення національної безпеки в публічно-інформаційній сфері України з урахуванням міжнародних стандартів і кращих практик, виявлення прогалин у законодавстві та правозастосуванні, а також розроблення рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правових, організаційних і технологічних механізмів протидії інформаційним загрозам.

Обрана мета дослідження є своєчасною та суспільно значущою, оскільки в умовах цифровізації, гібридних загроз та активного використання інформаційного простору як інструменту впливу забезпечення національної безпеки в публічно-інформаційній сфері має безпосереднє практичне значення для захисту національних інтересів держави, стабільності публічного управління та гарантування інформаційних прав і свобод людини.

Відповідно до визначеної мети в дисертаційному дослідженні послідовно вирішується низка наукових завдань. Зокрема, автор розкриває поняття, зміст і сутність національної безпеки в публічно-інформаційній сфері, що дозволяє сформулювати концептуальні засади її адміністративно-правового забезпечення. Важливе місце у роботі посідає визначення системи та принципів адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки, а також аналіз чинних нормативно-правових актів у цій сфері з позицій їх результативності та відповідності сучасним викликам.

Окрему увагу приділено характеристиці діяльності органів публічної влади щодо забезпечення національної безпеки в публічно-інформаційній сфері, а також з'ясуванню ролі правоохоронних органів у захисті національного інформаційного простору. Автор досліджує механізми адміністративно-правового реагування на інформаційні загрози, зокрема заходи їх виявлення, запобігання та нейтралізації, що дозволяє комплексно оцінити ефективність існуючих управлінських рішень.

У дисертації також узагальнено зарубіжний досвід забезпечення національної безпеки в публічно-інформаційній сфері та окреслено можливості

його імплементації в Україні з урахуванням євроінтеграційних процесів. Це створює підґрунтя для формування сучасної моделі адміністративно-правового регулювання, орієнтованої на міжнародні стандарти та кращі практики.

Крім того у дослідженні систематизовано основні проблеми адміністративно-правового забезпечення національної безпеки в публічно-інформаційній сфері та запропоновано напрями їх вирішення. Такий комплексний підхід дозволяє охопити теоретичні, методологічні та прикладні аспекти проблематики, підвищує наукову цінність роботи та підтверджує її практичну значущість для вдосконалення державної політики у сфері інформаційної безпеки України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків дослідження. Наукові положення та висновки дисертації є обґрунтованими й достовірними, оскільки ґрунтуються на комплексному застосуванні загальнонаукових і спеціально-правових методів пізнання, що відповідають меті та завданням дослідження. Використання методів аналізу, синтезу та узагальнення забезпечило розкриття сутності національної безпеки в публічно-інформаційній сфері й систематизацію підходів до адміністративно-правового регулювання. Діалектичний, логічний і системний методи дали змогу встановити причинно-наслідкові зв'язки та комплексно проаналізувати діяльність органів публічної влади й правоохоронних органів. Порівняльно-правовий метод сприяв оцінці національного законодавства та врахуванню зарубіжного досвіду, а метод моделювання — формуванню обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правових механізмів забезпечення інформаційної безпеки України.

Наукова новизна полягає в тому, що дисертаційне дослідження є одним із перших в Україні комплексних наукових досліджень, присвячених адміністративно-правовому забезпеченню національної безпеки в публічно-інформаційній сфері. Проведене дослідження дозволило сформулювати низку наукових положень і висновків, що мають новаторський характер і практичну значущість.

Вперше в роботі представлено класифікацію суб'єктів інформаційної безпеки в публічно-інформаційній сфері з обґрунтуванням взаємозв'язку між їх адміністративно-правовим статусом та функціональною роллю в забезпеченні національної безпеки. Автором запропоновано власне розуміння адміністративно-правового регулювання національної безпеки в публічно-інформаційній сфері як цілеспрямованого, систематизуючого впливу держави за допомогою нормативних, організаційних і процедурних механізмів на інформаційні процеси з метою захисту національних інтересів та прав громадян. Крім того, виокремлено ознаки адміністративно-правового регулювання, що дозволяють розглядати його як специфічну форму публічного впливу.

У роботі досліджено генезу адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки, що проявлялася у різні історичні періоди, а також тенденції розвитку цих положень у законодавстві та наукових дослідженнях. Удосконалено підходи до визначення принципів адміністративно-правового регулювання національної безпеки як основоположних і вихідних засад діяльності суб'єктів публічного управління в інформаційній сфері.

Особливу увагу приділено процедурним аспектам механізму адміністративно-правового регулювання, зокрема різноманітності адміністративних процедур та використанню правових і організаційних форм впливу для підвищення ефективності діяльності органів забезпечення інформаційної безпеки. Набули подальшого розвитку положення щодо класифікації міжнародних стандартів у сфері адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки за територією поширення, рівнем обов'язковості та колом адресатів, а також щодо використання зарубіжного досвіду для вдосконалення національної системи інформаційної безпеки.

Таким чином, дисертаційне дослідження відзначається новизною, системністю та комплексністю підходу до адміністративно-правового забезпечення національної безпеки в публічно-інформаційній сфері та містить науково обґрунтовані висновки і рекомендації, які можуть бути використані як у подальших наукових дослідженнях, так і в практичній діяльності органів публічного управління.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання матеріалів дисертації, її висновків, пропозицій і рекомендацій у різних сферах наукової, освітньої, законотворчої та правозастосовної діяльності.

У науково-дослідній діяльності результати дисертації можуть стати підґрунтям для подальших досліджень адміністративно-правових механізмів забезпечення інформаційної безпеки, розвитку системи реагування на інформаційні загрози, формування концепцій кіберстійкості держави та протидії гібридним впливам. Матеріали дисертації можуть бути використані в наукових проєктах щодо цифрового врядування, модернізації державної політики в публічно-інформаційній сфері та захисту національних інтересів в умовах інформаційних конфліктів.

В освітньому процесі висновки та рекомендації можуть застосовуватися для розроблення навчальних дисциплін, спецкурсів і програм підвищення кваліфікації з адміністративного, інформаційного права та національної безпеки, а також для підготовки лекційних і семінарських занять для юристів, державних службовців, фахівців із кібербезпеки, публічного управління та цифрової політики.

У законотворчій діяльності сформульовані у дисертації ідеї та пропозиції можуть бути враховані під час розроблення законів і підзаконних актів, спрямованих на вдосконалення державної інформаційної політики, зміцнення кіберзахисту, регламентацію діяльності органів публічної влади у сфері протидії інформаційним загрозам та гармонізацію українського законодавства зі стандартами ЄС і НАТО.

У правозастосовній діяльності основні висновки та рекомендації можуть використовуватися органами публічної влади, правоохоронними структурами, СБУ, органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами для формування внутрішніх політик і процедур інформаційної безпеки, розроблення алгоритмів реагування на інформаційні інциденти, удосконалення систем моніторингу та нейтралізації деструктивного впливу, проведення превентивних заходів, розгляду звернень громадян і ухвалення управлінських рішень у сфері захисту інформаційного простору держави.

Повнота викладу положень дисертації в роботах, опублікованих автором. Основні результати дисертаційного дослідження викладено у п'яти наукових статтях у фахових виданнях України та у тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Це свідчить про систематичність та активну наукову роботу автора щодо обраної тематики.

Виклад матеріалу здійснено на високому науково-методичному рівні з використанням спеціальної юридичної термінології. Наукові положення аргументовані, базуються на ґрунтовному аналізі законодавства, наукових праць і практики у сфері адміністративного права та інформаційної безпеки.

Автор демонструє високий рівень знання предмету дослідження, систематично використовуючи значну кількість спеціальної літератури, нормативних актів і практичних джерел, що дозволяє всебічно розкрити проблематику адміністративно-правового забезпечення національної безпеки в публічно-інформаційній сфері.

Дисертаційна робота написана грамотно, із високим рівнем мовностилістичної культури. Список використаних джерел та посилання на них оформлено відповідно до встановлених вимог, що забезпечує належну наукову достовірність роботи.

Не ставлячи під сумнів належний рівень проведеного Крушеніцьким В.С. дослідження, окремі положення роботи є дискусійними та потребують подальшого уточнення та конкретизації.

По-перше, у дисертації автор підкреслює роль публічно-інформаційної сфери як ключового сегмента національної безпеки та пропонує концепцію адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки, що інтегрує нормативно-правові, організаційно-управлінські та контрольні механізми. Ідея комплексного підходу заслуговує на увагу, однак не повністю досліджено практичні труднощі забезпечення ефективної взаємодії між державними органами, громадянським суспільством та приватним сектором. Зокрема, не проаналізовано можливі конфлікти компетенцій та механізмів координації у разі надзвичайних ситуацій або кіберінцидентів, що може знизити оперативність реагування.

По-друге, у роботі пропонується систематизація та класифікація принципів адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки, включно з принципами балансу свободи інформації та її захисту, технологічної адаптивності та міжнародної інтегрованості. Ця концепція є науково обґрунтованою, проте потребує додаткового дослідження щодо практичної реалізації принципу технологічної адаптивності у динамічному інформаційному середовищі та визначення критеріїв ефективності застосування принципів у реальних умовах функціонування публічно-інформаційного простору.

По-третє, автор обґрунтовує необхідність усунення термінологічної та інституційної фрагментарності нормативно-правової бази України та запровадження єдиного державного глосарію термінів. Ідея гармонізації законодавства є перспективною, однак дискусійним залишається питання, яким чином та в якій формі доцільно здійснювати кодифікацію галузевого законодавства без ризику надмірної бюрократизації та втрати гнучкості нормативних механізмів.

По-четверте, у роботі здійснено спробу узагальнення трирівневої структури управління у сфері інформаційної безпеки з розподілом функцій на стратегічно-керівний, операційно-виконавчий і суспільно-громадський рівні. Позитивним моментом є спроба створити комплексне бачення координації дій органів публічної влади та громадських інституцій у сфері національної інформаційної безпеки. Водночас запропонована модель потребує більш детального обґрунтування щодо практичної реалізації функцій кожного рівня та каналів взаємодії між ними. Не наведено конкретних процедур або методик оцінки ефективності взаємодії, що створює дискусійність і потребує додаткових пояснень під час захисту.

Висновок. Дисертація на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення національної безпеки у публічно-інформаційній сфері» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання, яке має істотне значення для українського адміністративного права, відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її автор – Крушеніцький Владислав Сергійович – заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право, за спеціальністю 081 Право.

Офіційний опонент:

завідувач відділу науково-правових експертиз

та законопроектних робіт

Науково-дослідного інституту публічного права,

доктор юридичних наук,

професор

Ксенія КУРКОВА